

Amelie Causse, Mark Eacersall, Serge Latapy

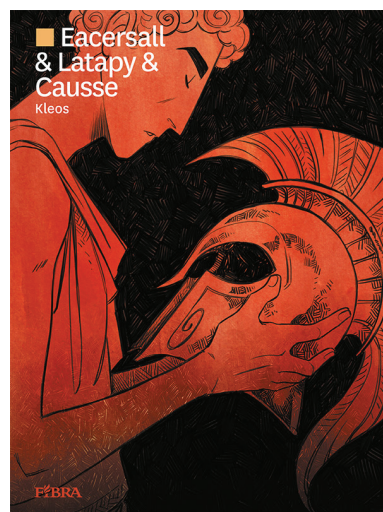
Kleos

(prevela Vlatka Tor)

Zagreb: Fibra, 2024, 136 str.

Strip *Kleos*, u crtežu i koloru francuske autorice Amelie Causse, prema scenariju Marka Eacersalla i Sergea Latapyja, originalno tiskan 2023, prošle se godine pojavio i na našem tržištu u izdanju nakladničke kuće *Fibra*. Strip prikazuje dogodovštine mladića Filokla, Grka koji živi na kraju razdoblja antičke povijesti koje historiografija naziva „arhajskim”. Filoklo potaknut Homerovim epovima odlazi u pustolovinu. Cilj mu je radi osvete pronaći gusare koji su opljačkali njegov rodni gradić. Početak stripa po mnogočemu podsjeća na Cervantesovog *Don Quijotea* – glavni je lik potaknut na putovanje zbog zaljubljenosti u herojske priče, a na tom mu se putovanju događaji pričinjaju kao scene iz Homerovog epa. Dijelovi u kojima Filoklo zamišlja da je homerski junak popraćeni su citatima iz *Ilijade* i *Odiseje* u prijevodu Tome Maretića. Crteži pak, koji u spomenutim scenama prikazuju epski sadržaj, jasno su grafički izdvojeni od ostatka stripa time što su crtani u stilu koji bi trebao podsjećati na ukrasne slike s grčkih vaza. Od epizoda iz *Ilijade* i *Odiseje* umetnutih u strip prepoznamo susret Ahileja i Hektora iz XXII. pjevanja *Ilijade* i susret Odiseja i Nausikaje iz VI. pjevanja *Odiseje*. Glavna je tema stripa, kao što i naslov govori, slava, odnosno *kleos* (grč. κλέος). Grčka je riječ κλέος etimologijski vezana za glagol κλύω („čuti”), a to nam otkriva da je riječ u antici označavala dobar glas koji si junaci pribavljaju izvršavanjem velikih djela. Znanstvena etimologija preko protoindoeuropskog korijena *-*kléwos* uspostavlja vezu sa staroslavenskom riječju *slowo*, što čini našu riječ „slava” prikladnim prijevodom.

Radnja stripa strukturirana je tako da se kroz zaplet i rasplet transformira Filoklov prvotni odnos prema slavi. Filoklo je na početku mladenačkim idealizmom i častohlepljem potaknut na velike ratničke podvige, no nizom naizgled sudbinskih događaja i preokreta koji nisu produkt njegove slobodne odluke i koji se kose s

njegovom prvotnom zamisli, on zapravo postaje pjesnik. Ono što radnju ovog stripa čini zanimljivom je to što ona barem izvanjski slijedi logiku tipičnog *herojevog putovanja*. Protagonist na početku ne može znati što će od njega biti, smisao njegove egzistencije njemu je nužno isprva sakriven i tek se na kraju ispostavlja ono što je bilo prisutno i na početku, ali je sada preobraženo i uzdignuto na višu razinu. Tako se prvotna Filoklova motivacija (želja za ratničkom slavom) negira, ali u isto vrijeme afirmira time što se pokazuje njen pravi smisao. Filoklo nije niti snažan, niti hrabar, niti častohlepan kao junaci opjevani u Homerovim epovima, ali je njegova isprva nejasna i infantilna predodžba o vlastitoj budućoj veličini preobražena i prilagođena realitetu s kojim se na svojem putovanju susreće. Po tome, strip zaista ima tipičnu narativnu strukturu i to ga čini u najmanju ruku ugodnim za čitanje. Ipak, na kraju nisam ostao ni pod kakvim dojmom. Filoklova na početku naznačena sličnost sa Cervantesovim likom nije ni na koji način produbljena i ostaje samo površna referenca bez jasne svrhe. Ovo je možda propuštena prilika, pogotovo zato što bi se na taj način moglo narativno prikazati razočaranje onodobnog grčkog čovjeka u religijske i mitske predodžbe. Strip nadalje ne prikazuje nikakvu bitnu mogućnost slave i čovjekovog odnosa spram nje. Preobraziti se iz onog koji želi postati slavni junak u onoga koji opjevava slavu nekog drugog, ne govori nešto bitno o samoj stvari i načelno se može na mjestu slave zamisliti bilo što drugo (recimo, možemo zamisliti nekog junaka koji želi postati gusar pa umjesto toga postane brodograditelj). Ideja grčkog herojskog mita jest da prikaže načelne mogućnosti čovjekovog pokušaja vlastitog obesmrćenja, bilo kroz spoznavu, slavu, umijeće ili nešto drugo. Protagonist po tom svom pokušaju postaje *heroj*, uzdignut iznad onoga što je puko ljudsko i ovjekovječen je u mitu. Iako strip po određenim motivima pokazuje učenost scenarista (to su recimo frekventne upotrebe grčkih termina, vjerodostojan prikaz grčkih klasnih podjela, seksualnosti, običaja, itd.), nedostaje mu smisla za ono što sačinjava bit grčkog svijeta, a to nadilazi ono puko činjenično i historijsko.

Što se tiče likovnog aspekta, strip je poprilično nezanimljiv. Niti u jednom trenutku nisam zastao nad nekom stranicom zbog toga što me se posebno dojmila. Crtež je, iako tehnički korektan, po mom sudu generičan i neinspiriran. Što se tiče boja, opisao bih ih ponajprije kao *bljutave* – uglavnom su to neki bljedunjavi tonovi smeđe, žute i svijetlo-zelene koji ne čine ništa da privuku oko.

Sve u svemu, rekao bih da *Kleos* „nit' smrdi nit' miriše” i da čitatelj neće niti previše dobiti, niti previše izgubiti ako ga pročita. Dobro je to što strip niti ne pretendira na to da bude nešto više od onoga što jest – razonoda, i u tom pogledu svoju funkciju sasvim korektno ispunjava.

Toma Marušić